

مصاحبه

این بار با آقای دکتر خطیب‌الاسلام صدر نژاد مصاحبه‌ای داشتیم که در زیر می‌آید. ایشان دارای مدرک تحصیلی دکترای مهندسی مواد از دانشگاه ام. آی. تی آمریکا بوده و در حال حاضر معاون پژوهشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی می‌باشند. ایشان فعالیت‌های علمی، آموزشی، تحقیقاتی و اجرایی خود را از سال ۱۳۵۷ آغاز نموده و برخی از سمت‌های ایشان عبارتند از:

دبیر شورای صنایع متالورژی ستاد هماهنگی وزارت صنایع - مسئول کمیته مهندسی مواد ستاد انقلاب فرهنگی - سرپرست گروه فنی و مهندسی ستاد انقلاب فرهنگی - مسئول رشته مهندسی مواد دانشگاه تربیت مدرس - مشاور در وزارت معادن و فلزات - عضو هیئت علمی دانشگاه صنعتی شریف

● لطفاً راجع به اهداف و وظایف حوزه معاونت تحقیقاتی و پژوهشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی صحبت بفرمائید.

هدف اصلی حوزه معاونت پژوهشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی، گسترش و تشویق تحقیقات علمی در داخل کشور به منظور ارتقاء سطح آگاهی‌های علمی و فنی جامعه است. عمده‌ترین وظیفه این حوزه تشکیل شورای پژوهش‌های علمی کشور و انجام امور دبیرخانه آن از قبیل تشکیل شوراهای کمیته‌های تخصصی وابسته به شورای پژوهش‌ها و نظارت بر امور مربوط به هماهنگی تحقیقات در داخل کشور می‌باشد.

● اصولاً ضوابط برنامه‌ریزی برای حصول به این اهداف چیست و در عمل برنامه‌های تصویب شده تحقیقاتی به چه نحو پیگیری و کنترل می‌گردند؟

می‌توان ضرورت رعایت اولویت‌های تحقیقاتی را به عنوان یک ضابطه فرض کرد. پیگیری و کنترل برنامه‌های تحقیقاتی مصوب، از طریق شورای پژوهش‌های علمی کشور که متشکل از مقامات عالی مملکتی است، صورت می‌گیرد.

• نتایج مثبت ناشی از اجرای برنامه‌های تحقیقاتی به چه نحو به طرف ذریبط اعلام می‌گردد؟ در استفاده عملی از این نتایج آیا وزارت فرهنگ و آموزش عالی آنها را می‌فروشد یا به رایگان در اختیار سازمان‌ها قرار می‌دهد؟

وزارت فرهنگ و آموزش عالی در گذشته سعی کرده است نتایج تحقیقات را از طریق مرکز اسناد و مدارک علمی به راحتی در اختیار نهادها و افراد قرار دهد. در همین رابطه طرح شبکه سراسری اطلاعات علمی و فنی در دست اقدام است که انشاءالله در آینده نزدیک نتایج آن دسته از طرح‌های تحقیقاتی که ارائه آنها بلامانع می‌باشد، به صورت سهل‌الوصول در اختیار همگان قرار داده خواهد شد.

• طرح‌های تحقیقاتی که تاکنون (پس از پیروزی انقلاب اسلامی) در مورد آنها کار شده و به نتیجه رسیده‌اند کدامند؟

روی طرح‌های بسیار زیادی در دانشگاهها، مراکز تحقیقاتی و موسسات وابسته به وزارت فرهنگ و آموزش عالی پس از انقلاب کار شده است که تعدادی از آنها به نتیجه رسیده و بسیاری در مرحله پایانی خود قرار دارند. مثلا " طرح ساخت پیرو الکتریک، طرح ساخت مرکز تلفن سوئیچینگ ۱۸۰ شماره، طرح ساخت سلول خورشیدی و طرح تولید چدن نشکن از طریق تغذیه منیزیم در راهگاه در دانشگاهها و مراکز تحقیقاتی داخل کشور انجام شده و با موفقیت کامل به اتمام رسیده‌اند.

• آثار طرح‌های تحقیقاتی تکمیل شده در افزایش بهره‌وری واحدها چه بوده است؟ لازم است نتایج تحقیقات علمی به مرحله عمل درآید تا نتایج آن به وضوح بر همگان آشکار شود. برای رسیدن به این مقصود پشتکار، استقامت و صبر لازم است. دنیای پیشرفته توانسته است از این رهگذر فوائد سرشاری کسب نماید. اما ما در این خصوص تا حدی نوپا هستیم و لازم است شکیبایی بیشتری از خود نشان دهیم تا به مقصود نائل شویم.

• چه طرح‌هایی در دست داشته‌اید که به نتیجه نرسیده و منتفی گردیده است؟ علت عدم توفیق چه بوده است؟

معدودی از طرح‌های تحقیقاتی مانند طرح راکت، طرح بیسوز و طرح سرامیک شمع اتومبیل قبل از رسیدن به نتیجه نهایی مختومه اعلام شده‌اند. دلایل مختومه شدن آنها متفاوت است. برخی از آنها به دلیل کمبود امکانات از قبیل اطلاعات علمی، فنی و تخصصی لازم و برخی دیگر برای اجتناب از دوباره‌کاری و پاره‌ای به دلیل نامطلوب بودن روش کار خاتمه یافته‌اند. در هر حال امکان انجام تحقیقات علمی در هر زمینه‌ای وجود دارد و با کوشش و جد و جهد حتماً به نتیجه مطلوب خواهد رسید. آنچه معمولاً سبب راکد شدن یک طرح می‌شود، رجحان موضوعات دارای اولویت بیشتر است.

• به نظر شما عوامل لازم جهت انجام یک پروژه تحقیقاتی چیست؟

- وجود پژوهشگر با انگیزه و عشق به تحقیق، منابع علمی سهل الوصول، تجهیزات و وسائل کار، اعتبار ریالی و ارزی و صبر و استقامت و آرامش فکر و خیال در محقق
- وضع فعلی کارهای تحقیقاتی و پژوهشی در بین دانشجویان چگونه است؟
 - با برنامه‌ریزی‌هایی که در دست انجام است، در حال شکل‌گیری و گسترش است.
 - تبادل اطلاعات حوزه معاونت شما جهت بهره‌گیری بیشتر از پیشرفت علم و فن در دنیا در جهت پربارتر شدن امور تحقیقاتی و پژوهشی چگونه است؟
 - نسبتاً "ضعیف است. در این مورد ما با مشکلاتی مواجهیم.
 - ارتباط سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی با حوزه معاونت شما چگونه است و چه تبدیلاتی انجام می‌شود؟
 - در حال حاضر تبادل کمی وجود دارد. برای مثال ریاست سازمان مزبور در جلسات هفتگی کمیته هماهنگی دبیرخانه شورای پژوهش‌های علمی کشور شرکت می‌کند. همچنین سازمان مزبور، در ایجاد شبکه سراسری اطلاعات علمی و فنی با مامکاری دارد. به‌نظر می‌رسد سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی توان بالایی برای به‌حد اقتصادی رساندن نتیجه طرح‌های تحقیقاتی داشته باشد که لازم است از این توان استفاده لازم به‌عمل آید.
 - در اختیار داشتن کتب و نشریاتی که آخرین و جدیدترین تحولات و پیشرفت‌های علمی و فنی و نیز نظریه‌های تازه در رشته‌های مختلف علمی را در اختیار علاقمندان قرار دهد از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است آن معاونت محترم به‌عنوان مسئول امور پژوهشی و تحقیقاتی چه امکاناتی را از این جهات در اختیار علاقه‌مندان قرار داده‌اند؟
 - گرچه به‌دلیل شرایط خاص اقتصادی محدودیت‌هایی در این خصوص وجود دارد، معیندا دانشگاهها و مراکز علمی و تحقیقاتی از امکانات نسبتاً "خوبی در این زمینه برخوردار گردیده‌اند.
 - در زمینه مسائل مالی (مانند حسابداری و حسابرسی) و اقتصادی چه تحقیقاتی بعد از انقلاب اسلامی انجام شده و یا در دست اجرا است و چه کوشش‌هایی در زمینه انطباق نظریات با اوضاع و احوال اقتصادی کشور به‌عمل آمده است؟
 - در این زمینه طرحی تحت عنوان بافت و نقش سرمایه‌گذاری‌های خارج در اقتصاد ایران با اعتبار شورای پژوهش‌های علمی کشور انجام شده و به نتیجه‌نهایی نرسیده است. هم‌اکنون فعالیت‌هایی توسط دبیرخانه شورای پژوهش‌های علمی کشور در خصوص بهره‌برداری از نتایج طرح‌های تحقیقاتی پایان یافته و منجمله این نوع طرحها در جریان است که امید می‌رود در آینده نزدیک به‌ثمر برسد.
 - حسابداری: از اینکه وقت خود را در اختیار ما گذاشتید سپاسگزاریم و برای شما آرزوی موفقیت داریم.